

БӨЛІМ: ЛОГОПЕДИЯ

Қашықтықтан оқытудағы логопедиялық жұмыстың ерекшеліктері.ЖАРИЯЛАНДЫ
04.09.2020СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/80852/>**Алматы облысы****Еңбекшіқазақ ауданы****Түрген ауылы****«Ломоносов атындағы орта****мектеп-мектепке дейінгі****шағын орталығымен» КММ****Дефектолог****Тулеугизова Коркем Ерлановна****Қашықтықтан оқытудағы логопедиялық жұмыстың ерекшеліктері.****Аннотация**

Мақала заманауи білім берудің өзекті мәселелерінің бірі-қашықтықтан оқытуға арналған. Мақаланың негізгі міндеті-логопедиялық сабақтарды немесе кеңес беруді қашықтықтан қалай жүзеге асыру.Мақалада логопедиялық оқыту формаларын талдау және кеңес берудің негізгі бағыттары берілген.Қашықтықтан оқытудың дәстүрлі сабақ түрлерінен айырмашылықтары көрсетілген. Қашықтықтан оқытудағы коррекциялық сабаққа қатысушы оқушылармен олардың ата-аналарының мәселелері жолға қойылды. Қашықтықтан оқытудың тиімділігі, педагогикалық жаңа технологиялар және

логопедиялық сабақтардың жүргізілуі. Қашықтықтан оқыту дәстүрлі сабақтан өзгешелігі туралы баяндалады.

Түйінді сөздер: қашықтықтан оқыту, форма, технология, коррекция.

Біздің мемлекетіміз тәуелсіздігін алғаннан бері білім беру ісіне аса көңіл бөліп келе жатқан алдағы мемлекеттердің бірі. Қандай жағдай болмасын білім беру тоқтатылмауы тиіс. Қазіргідей қиын жағдайда да біздің мемлекетіміз білім беру саласында оңтайлы шешім қабылдай білді. Ол әрине қашықтықтан оқыту бағдарламасы. Соның ішінде коррекциялық сабақтарды да қашықтықтан оқыту жолға қойылып отыр. Қашықтықтан білім беру барысында коррекциялық түзету жұмыстарын жаңа заманға сай, жаңартылған ақпараттық технологияларды пайдалана отырып, логопедиялық кеңес беру болашағы мол әдіс. Мұндай әдіс бала мен оның ата-анасына жаңа бағытта үздіксіз коррекциялық жұмыстарды жүргізуге өз үлесін қосады.

Қашықтықтан оқытудың ғылыми-негізделген және тиімді практикалары мен технологияларын қолданудың озық тәжірибесін зерделеу бізге отандық дефектологияның сабақтастығын сақтауға және жаңа, перспективалық бағыт – қашықтықтан түзету педагогикасын қалыптастыру процесін іске қосуға мүмкіндік береді. Бұл шалғай өңірлер үшін қолжетімді болып табылады. Қашықтықтан оқытудың технологиялардың арқасында тек карантин кезінде ғана емес, сонымен қатар денсаулығына байланысты білім алуға мүмкіндігі жоқ балалармен қашықтықтан сабақ беруге болады. Жазғы кезеңде ата-аналар балалармен бірге тұрақты тұратын жерінен тыс демалуға шығатын жағдайларда, бала қалыптасқан дағдылары мен біліктерін жоғалтпауы үшін қашықтықтан оқыту тиімді.

Түзету педагогына қашықтықтан кеңес беруді қалай тиімді пайдалануға болады? Мүмкіндіктерді тексеру. Сіздің оқушыңыздың қашықтық сабақтарға көшуге техникалық мүмкіндігі бар екеніне көз жеткізіңіз. Қашықтықтан оқытуға қажетті жабдықтар (компьютер немесе планшет), бағдарламалық жасақтама (Skype немесе Zoom бағдарламалары), принтер және ең бастысы балада ғаламтор желісі бар ма соны анықтап алу қажет. Егер осындай техникалық мүмкіндік болмаса, WhatsApp немесе VIBER бағдарламаларын пайдалана отырып кеңес беруге болады. Тәжірибе жинақтау. Қашықтықтан сабақ беру мектептегі сабақ беруден әлдеқайда өзгешелігімен ерекшеленеді. Қашықтықтан сабақ беру барысында біз өзімізге әр түрлі тәжірибелік сабақтар жүргізе алдық. Егер оны пайдаланғыңыз келсе, оны мәселе ретінде емес, жаңа тәжірибе ретінде қарауға тырысыңыз. Егер бір нәрсе болмаса немесе шықпаса, өкінбеңіз. Түзету процесін жаңаша бейімдеуге және қайта құруға уақыт беріңіз. Мақсаттарымызды анықтап алу.

Біз қашықтықтан сабақ беруде қандай мақсатқа жеткіміз келеді?

Оқушылардың дамуының ауытуларына немесе тіл кемістіктеріне байланысты әрқайсысына жеке түрде қашықтықтан оқытудың бағдарламасын құру. Сонымен қатар балалардың ата-аналарымен тығыз байланыста болуымыз қажет. Осындай жағдайда ата-аналар ұстаздарға оқушымен қашықтықтан қарым-қатыныс жасауға көмектесе алады. Логопед немесе дефектолог ата-анаға логопедиялық кеңес бере алады. Оқушы мен ата-ана берілген кеңестер мен тапсырмалады ескере отырып өз беттерімен жұмыс жасап, видеосеппен жіберіп отырады. Біз алдымызда тұрған мақсаттар мен міндеттерге сүйене отырып, өз жұмысымызды құра аламыз. Егер оқушылар біздің жасаған әдістерімізбен қашықтықтан жұмыс істей алмаса, құралдарымызбен тәсілдерімізді өзгертуіміз қажет болғаны. Қашықтықтан логопедиялық түзету жұмысын баланың жасына және диагнозына қарай бейімдеп алуымыз қажет. Алдымен жаңа әдістемелік материалды оқып-үйренуді барынша азайтып, әдістемелердің жаңа жұмыс жағдайларына бейімделуіне көңіл бөліңіз. Егер сіз балаға жаңа тақырыпты түсіндіруді шешсеңіз, көрнекі материалды алдын ала дайындаңыз, сабақ кезінде оны көрсету үшін қолжетімді және ыңғайлы форматты таңдаңыз. Мысалы, қысқа бейне, презентация немесе ойын түрінде көрсетіңіз. Жұмыс кезінде баланың назарын сабақты түсіндіруге аударып, тапсырманы мейілінше аздау беруге тырысу. Бұл сабақта ата-аналардың рөлін ойнаңыз. Бейнені кейінірек қайта қарап, қателіктеріңізді талдау үшін экрандағы бейнеге жазуды ұмытпаңыз. Сабақты үй тапсырмаларымен бекітіңіз. Баланың материалды және оның қозғалыс динамикасын қалай сіңіретінін тексеріңіз. Ата-аналарға нәтижелерді бекіту үшін баламен үй тапсырмасын орындау ұсынылады. Баланың ата-аналарымен кезеңдік кеңес беру конференцияларын ұйымдастыруға болады, онда баланың материалды меңгерудегі табыстары мен қиындықтарын анықтауға болады. Сондықтан сіз оқу процесінде оларды түзету үшін сіздің ұсыныстар мен құралдар қалай жұмыс істейтінін анықтай аласыз. Логопедиялық сабақ беру уақытын анықтаңыз. Қашықтықтан сабақ өткізу уақытын таңдап, баланың ата-анасымен келісіңіз. Күннің бірінші жартысында айналысу жақсы. Балалар мен ата-аналарға сабақ күн сайын белгіленген уақытта өтетіні туралы айтыңыз. Осылайша сіз өз кестеңізді жоспарлай аласыз. Қашықтықтан оқыту біздің жетістігіміздің бірден бір кепілі- көп көрнекілік, баланың оң эмоционалдық көңіл-күйі және қызмет түрлерін ауыстыру! Қашықтықтан түзету жұмысының тиімді шарттарының бірі сабақ түрлерін жиі ауыстыру және көптеген тәжірибелерге сүйене отырып балаға білім беру. Балаларға үлкен көлемді ақпаратты қабылдау және меңгеру немесе компьютермен бірге ұзақ уақыт бойы бір тапсырманы орындау қиынға соғуы мүмкін. Сондықтан сабақты алдын ала қандай бөліктерден тұратынын жоспарлау. Қашықтықтан білім беруде бір ұмытпайтын әдіс баланың шаршап қалмауын қадағалау. Сабақ арасында балаға демалдыратын жаттығулар мен сергіту сәттерін жасатуды ұмытпау. Қашықтықтан логопедиялық кеңес беру немесе түзету жұмысын жүргізу мектептегі күндізгі сабаққа қарағанда қиынға соғу мүмкін. Өйткені

оны дайындау мен ұйымдастыру, күнделікті сабаққа қарағанда көп уақытты талап етеді. Қашықтықтан білім беруде бұрынғы дәстүрлі сабаққа қарағанда, екі есе күш жұмсауға тура келеді. Баламен кері байланыс жасауды ұмытпау. Кері байланыс түзету жұмысының процесін және баланың эмоциялық жағдайы мен қосылуын бақылауға мүмкіндік береді. Мүмкіндігінше бейнеконференция режимінде ата-аналармен апта сайынғы бір кездесуді ұйымдастырыңыз. Уақытты, форматты және қарым-қатынас тақырыбын алдын ала хабарлау. Балалар сабақты орындау барысында қандай қиындықтарға тап болғанын, балаға ұндай тапсырмалар көбірек ұнайтынын талқылаңыз. Ұйымдастыру сұрақтары мен үй тапсырмаларын орындау тиімділігін талқылаңыз. Нақты нұсқаулар жасаңыз. Алыстан оқуға көшу ата-аналарға көптеген сұрақтар тудырады. Олардың ішіндегі ең маңыздысына жауап беретін толық жаднаманы жасаңыз: Кеңес қалай өтеді, үй тапсырмасын қайда іздеңіз, Skype бойынша кеңес алған кезде бейне және басқа да оқу материалдарын қайда жібересіз. Мүмкін тіпті баланың ата-анасымен ортақ чат ұйымдастыру. Ата-аналарға ал сіз бір нәрселерді бірнеше рет түсіндіруге уақыт жұмсаудың қажеті жоқ.

Қашықтықтан оқыту, әрине, логопедтің әдеттегі жұмыс сипатын өзгертеді және оның артықшылықтары мен кемшіліктері бар. Қашықтықтан өткізілетін мектептегі логопед-мұғалімнің кәсіби қызметінің негізгі ерекшелігі. Интернет-ресурстарды пайдалануға негізделіп отырып, барлық логопедтік жұмысты құру қажеттілігі, бұл қашықтықтан түзету-білім беру процесін түзетудің және құжаттаманы жүргізудің дәстүрлі нысанынан ажыратады. Сөйлеу бұзылысының әртүрлі бастапқы (және екінші) ақаулары бар балалармен жұмыс істеу қажеттілігі: нашар көру, есту, тірек-қимыл аппаратының (БЦП) қалыптасуының бұзылуы және т.б. — бұл логопедтік түзетудің бағыттары мен тәсілдерін кеңейтеді және логопедтен өз міндеттеріне қосымша назар аударуды талап етеді. Әрбір логопедтік сабақтың ажырамас бөлігі болып табылатын оқушылардың ата — аналарымен аса қарқынды ынтымақтастықтың қажеттілігі: ата-аналардың қашықтықтан оқытуға деген қарым-қатынасының эволюциясы-скептикалық елемеуден командада шабыттандырылған ынтымақтастыққа дейін болды. Денсаулық мүмкіндіктері шектеулі балаларға кешенді жеке бағытталған психологиялық-дефектологиялық-әлеуметтік-педагогикалық көмекті жүзеге асыруға мүмкіндік беретін пән-педагогтармен, педагог-психологпен, әлеуметтік педагогпен және тәрбиешімен тығыз және белсенді ынтымақтастықтың қажеттілігі. Қашықтықтан білім беру жеке оқытуды талап ететіндіктен, оқушылардың коммуникативтік дағдыларын дамыту, олардың тек үлкендермен ғана емес, сонымен қатар өз құрдастарымен қарым-қатынас жасау ниеті мен біліктерін дамыту, сондай-ақ оқушылардың өзін-өзі бағалауын қалыптастыру тағы бір мәселе болып табылады. Бұл проблеманы шешу үшін біз қашықтықтан сабақтың видеоконференция сияқты түрін белсенді пайдаланамыз: педагог (логопед) «Skype» бағдарламасының бейне байланысы арқылы екі-үш оқушымен бір уақытта сөйлесе алады (барлық бейнеконференция қатысушылары бір-бірін экранда көреді). Және,

әрине, ұжымдық мектеп тәрбиелік іс-шаралар өткізіледі, онда біздің оқушыларымыз мұқият қатысады, көптеген жаңа достар табады, содан кейін өздері сөйлеседі («Skype» көмегімен де). Мысалы логопед баланы өте қызықты ойындармен ойнату. Жалпы, логопедтің дәстүрлі тәжірибесінде қолданатын кез келген көрнекі құралын жасауға болады. Мысалы, «Сиқырлы кілемше» дидактикалық ойыны: бала қажетті түсті дөңгелекшені (түстің атауы логопедпен айтылған сөз басталатын дыбыстан басталады) — 12 тордан тұратын кестені «кілемше» қояды. Сіз тіпті «суретті жина» ойынын ұйымдастыруға болады. Бұдан басқа, қажет болса, суреттерді өз бетімен қозғалуға және дыбыс қосуға болады.

Оқушылар да бағдарламаны меңгеру үшін өте қарапайым суреттер жасай алады немесе түрлі тапсырмаларды орындай алады (мысалы, үйдің бір бөлігін және оның айналасындағы қоршауды «Р» және «Л» дыбыстары бар гүлдермен бояй алады). Менің оқушыларыма сондай-ақ қозғалыстағы фигуралар мен дыбыстық сүйемелдеумен құттықтау ашықхаттарын жасау өте ұнайды. Мерекеге осындай ашықхатты алу өте жақсы — оқушының қолымен жасалған сыйлықты әрдайым қуантады. Осылайша, қолда бар компьютерлік технологияларды пайдалануды қаласаңыз, қашықтықтан оқыту жағдайында логопедтік түзету процесі анағұрлым өнімді, қызықты, әдістемелік жабдықталған және тиісінше, дәстүрлі мектеп жағдайларына қарағанда тиімді болады. Ата-аналар балалардың ауызша және жазбаша сөйлеуін жақсарту, үлгерімі, оқуға уәждемесін арттыру бойынша сабақтардың нәтижелерін атап өтеді, ал оқушылар қуана және уақытында қашықтықтан сабақтарға шығады, қызығушылықпен оқиды және қосымша тапсырмаларды барынша мұқият және өздігінен орындайды. Ата — аналар мен балалар, егер бала қызығушылықпен оқыса, баланың өз қателіктерін жеңе алатын мүмкіндігі бар екенін түсінеді. Менің оқушыларым кейде сабақты тоқтатқысы келмейді-оқу жағымсыз қажеттілік болып табылмаса, әлемді, өмір салтын танудың тәсілі болып, одан демалудың қажеті жоқ.

Қашықтықтан оқыту сабақтарын өткізу-принципті шығармашылық процесс және әрбір маман АКТ негізінде өзінің жеке әдістемелік-дидактикалық және ақпараттық-коммуникациялық базасын құрады. Қашықтықтан жұмыс тәжірибесі сабақ жүйесін дұрыс ұйымдастырғанда, қазіргі бағдарламаларды сабақ өткізудің осы форматына бейімделгенде, оқушының жеке сұраныстары мен тілектерін есепке алғанда, сөйлеу қиындықтары бар оқушыларды оқытудың елеулі нәтижелеріне қол жеткізетінін дәлелдейді.

Қолданылған әдебиеттер

1. Агранович, З.Е. В помощь логопедам и родителям. Сборник домашних заданий для преодоления недоразвития фонематической стороны речи у старших дошкольников / З.Е. Агранович. — М.: Детство-Пресс, 2015. — 381 с.
2. Акименко, В. М. Ваш домашний логопед. Развитие речи детей дошкольного и школьного возраста / В.М. Акименко. — М.: Феникс, 2006. — 256 с.
3. Взаимодействие в работе воспитателя и учителя-логопеда. Картотека заданий для детей 5-7 лет с общим недоразвитием речи. — М.: Каро, 2009. — 256 с.
4. Васильев В. Дистанционное обучение : деятельностный подход // Дистанционное и виртуальное обучение. - 2004 — N 2 — С. 6-7.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz Ақпараттық-танымдық білім порталы**. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.